

ловним вимогами або фактором. В даному русітті нравственность становиться утилітарною, поскільки чловеку пропонується орієнтування не на самоограничення і самопізнання, а на збільшення матеріального споживання, зростає кількість розважень і т.п. Це розвиток «спросу на ігрову духовність», «относящейся к сфере досуга», «что может иметь серьезные последствия для личности ее участника» [2, 194].

В складившійся ситуації найбільш оптимальним способом рішення проблеми місця і ролі релігії і церкви в євроінтеграційних процесах виділяється тільки один – глибоке і непередвзяте осмислення науковим спільнотою містических основ християнства і релігії в цілому, розкриваючих її істинне значення як для всього суспільства, так і кожного чловека.

Література:

1. Померанц Г. По ту сторону своєї ідеї // Дружба народів. – 2001. - №3. – С. 150-156.
2. Лезов С. Письмо о релігії // Знамя. – 1997. - № 6. – С. 191-196.

*Титар О. В. – канд. філос. н.
(Харків)*

ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Велике значення в процесах суспільної ідентифікації мають національні, етнічні та загальнокультурні настанови та уподобання молодого покоління. Питання ідентичності особливо актуалізуються у контексті загальних процесів, спрямованих на євроінтеграцію. Ситуація по ствердженню постколоніального дискурсу в Україні і в українських ідентичностях пов'язана з інтеграцією України до світового простору та світових процесів глобалізації.

Урс Альтерматт [1] вважає, що з вирівнюванням в технічному і економічному відношенні країн Європи зростає страх людей за свою культурну ідентичність, тому будуються європейські етнонаціональні фортеці. Альтерматт виступає, з чим не можна не погодитися, за індивідуальні права громадянина і за багатоманітну ідентичність, бо тільки тоді, коли у людини не існує іншого вибору, вона обирає із внутрішнім спротивом одну ідентичність. Насправді людська ідентичність більш комплексна (каталонець-іспанець-європеець, харків'янин – слобожанин – українець – європеець).

Можна зазначити декілька напрямів дослідження процесів національної української ідентифікації молоді у відповідності з виділеними нею пріоритетами: ототожнення з загальноукраїнською культурою; виділення своєї “малої батьківщини” (до окремого села, мікрорайону, вулиці); ототожнення з областю чи культурним регіоном України (Волинь, Полтав-

щина, Слобожанщина, Донбас, Крим); орієнтація на загальноєвропейську культуру; орієнтація на загальнослов'янську культуру; звернення до російської культури у двох контекстах – сучасному та ототожненому з (до)радянською імперією; нівеляція національно-культурної ідентичності відповідно до загальносвітового цивілізаційного контексту (громадянин Всесвіту).

Розглянемо результати опитування студентів-першокурсників, що проводилось у межах наукової теми філософського факультету ХНУ ім. В.Н.Каразіна “Національно-культурна ідентичність населення Слобідської України XVIII – XXI ст.”. Було проведено анкетування студентів харківських вузів, які закінчували перший курс навчання (2004 рік), у кількості 752 осіб. При порівнянні національних українських символів з культурними символами Росії та Європи виявляється декілька суттєвих моментів. Українська національна символіка сприймається насамперед як офіційна символіка української державності, велике значення також має архаїчна рослинна та аграрна символіка. Культурні символи Росії ототожнюються з окремими діячами літератури та мистецтва, музеями, архітектурними ансамблями, театром та кітчевими символами російськості радянського періоду (балалайка, мотрійка, ікра). Культурні символи Європи з точки зору студентів – це конкурси та мода, європейські столиці, високий рівень життя та окремі культурні епохи. Український національний герой – це історичний засновник-фундатор, борець за якусь високу ідею чи сучасний спортсмен-переможець. Російські персони – це президенти, імператори, політичні діячі радянського часу, літератори та новітні олігархи. Політика Росії розглядається як політика президента Путіна, Кремля та Думи, політичними символами Європи є Євросоюз, спільна європейська валюта – євро та ООН, НАТО. Географічна символіка України – Дніпро, Карпати та українська столиця Київ, символи Росії – її столиці, величезність території, багатство корисними копалинами. Географічні символи Європи – європейські столиці, сукупність європейських культур та місце для туризму. Студенти, як правило, хочуть ототожнювати себе з європейцями, хоча європейські символи загалом уявляють дуже загально. Питання культурної ідентичності українців у контексті сучасних євроінтеграційних процесів заслуговують на подальші ґрунтовні дослідження.

Література:

1. Альтерматт У. Етнонаціоналізм в Європе // Національна ідентичність. Хрестоматія/Упоряд. Т. С. Воропай. – Харків: Крок, 2002. – С. 134-151.